

Ljubljana, dne 1. avgusta 1937

Leto I. — Štev. 4

DELAVSKI LIST

ZA STROKOVNA, GOSPODARSKA, KULTURNA
IN POLITIČNA VPRAŠANJA

Izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu.

Uredništvo: Ciglarjeva 41, Ljubljana-
Moste — Uprava: Poljska pot 38, Ljub-
ljana-Moste — Mesečna naročnina 2 Din

Le enoten proletarijat je branik miru

Nihče več ne more zapirati oči pred silnimi viharji, ki se dvigajo na obzorju in ki pretijo zavrteti ves svet v grozno nepopravljivo nesrečo. V Španiji že ni več državljanske vojne in za las je večkrat manjkalo, da se ni vojni požar iz Španije razširil na celo Evropo in na ves svet. Na daljnem vzhodu grmijo topovi in kdo ve, če ni tam ognjišče, iz katerega bo zagorelo po vsem svetu. Ves svet izgleda kot sod dinamita, ki bo vsak čas eksplodiral in vse uničil. Zdi se, da so ljudje pozabili na grozote preteklih vojn in da se želijo zopet okopati v krvi, svoji in svojih bližnjih. Ali so res pozabili, ali je vojna res zabava, ki se mora od časa do časa ponoviti, da ljudje ne umrejo od dolgega časa.

Ne, ljudstvo ni pozabilo na vojno. Toda vojna prihaja kot spremljevalka kapitalističnega sistema. Boj za vsakdanji dobiček, boj za nova tržišča, boj za rudnike. Za nova polja sirovin se mora končati, ko ne gre drugače, z oboroženo silo, z vojno. Dokler bode še kaj kapitalistov, bodo prisiljeni končno z vojno reševati svoje spore.

Tako je bilo vedno, posebno pa je tako danes, ko se najbolj reakcionarni del finančnega kapitala zateka k fašističnim diktaturam. Ne sili finančne magnate k fašizmu samo težak notranji položaj v njihovih državah, ko ne morejo vladati več po starih preizkušenih metodah meščanske demokracije, ampak se morajo posluževati brutalne sile, da pokorijo svoje nezadovoljno delovno ljudstvo. K fašizmu jih sili še bolj pohlep po tujih deželah, po tujih rudnikih in poljih, ki bi se jih dalo izropati in doseči, da bi iz svojega zavoženega gospodarstva vendarle iztisnil čim več profita. Vsaka fašistična diktatura je orodje najbolj imperijalistične finančne buržoazije in zato organizator nove vojne in podjarmljanje tujih narodov. Fašizem in vojna sta danes nerazdružljiva dvojčka.

Življenje nam to potrjuje vsak dan. Italijanski fašizem je začel vojno v Abesiniji in v tej vojni vzel svobodo abesinskemu narodu. Italijanski in nemški fašizem sta pripravila upor v Španiji, povzročila državno vojno in jo pretvorila v odkrito vojaško intervencijo.

Japonski fašisti so glavni hujšaki na vojsko proti Kitajcem, za osvojitve kitajske domovine. Nemški fašizem je danes center vojne nevarnosti, je glavni hujšak za novo vojno. Povsod hujška, špijoniža, postavlja svoje agenture, podkupuje ministre, razbija mirovne pogodbe, organizira puče povsod na Poljskem, v Danskem, v ČSR, v Avstriji, na Madžarskem, v Romuniji, v Skandinavskih deželah itd. Prav posebno se trudi razbiti enotnost malih narodov, ločiti jih od veli-

kih demokratičnih držav in spreti jih med seboj. Poglejmo okoli sebe in pri sebi, pa bomo videli, kaj vse je v par letih dosegel nemški fašizem. In vse to z enim samim namenom: pripraviti počasi in sistematično osvojitve novih dežel in podjarmljenje novih narodov.

Pri tem delu nemškega fašizma smo prav živo prizadeti Slovenci. Na zemljepisni karti Hitlerjevega »interesnega ozemlja«, ki ga je treba osvojiti, je tudi Slovenija in Hitler je tudi sam govoril in pisal. Torej nam neposredno preti vojna ali pa usoda od fašistov podjarmljenega naroda. Toda podjarmljenje ene države, osvojitve ene dežele samo poveča apetit fašistov in okrepi njihovo moč za nove napade, ne odpravi vojne nevarnosti (kakor ni preprečila nasitje Italije v Abesiniji fašističnega apetita v Španiji).

Kaj torej storiti? Ali je vojna neizbežna? Ne vojna, vojna se da odgoditi, da se tudi prepreči. Velike demokratske sile: Francija, Anglija, Amerika želijo mir, vse male države Evrope vedo, da od vojne nimajo pričakovati nič dobrega. Sovjetska Rusija je iskren pobornik za mir in s svojo armado močna trdnjava miru, ljudstvo vseh nefašističnih in fašističnih dežel je za mir, mednarodno delavstvo je večni klicar za boj proti vojni. Ali niso to sile, ki lahko za vedno preprečijo vsako vojno in zamašijo usta vsem fašističnim vojnim hujšakom?

Potrebno je le eno: potrebna je enotnost vseh teh sil. Potrebno je složno sodelovanje vlad vseh demokratičnih dežel, potrebno je ustvariti kolektivno varnost vseh držav, ki so proti vojni, dati pomoč vsaki deželi, ki je ogrožena od fašističnih napadalcev, potrebno je podpreti Društvo narodov in gledati, da se nič ne zgodi mimo D. N. Vsaka država, ki dela mimo D. N., ki sklepa s fašističnimi državami posebne pogodbe, ruši s tem sistem splošne varnosti, podpira vojno in koplje sebi in svojemu narodu grob.

Potrebno je daljše složno delo ljudstva v vsaki državi za mir, skrb, da bo država vodila demokratično in miroljubno zunanjo politiko, skrb, da se ne bodo vgnezdili v državi agenti fašističnih sil in vplivali na politiko vlade.

Najtežja in najvažnejša pa je naloga delavstva.

Delavstvo je tisto, ki je najmanj zainteresirano na vojni in ima največ škode od nje. Biti mora tudi prvobornik za mir. Zato je pa v prvi vrsti potrebna enotnost delavstva.

Ne enotnost na jeziku v tem, da so vsi delavci za mir, ampak v tem, da delavstvo složno tudi dela za mir. Vse mirovne akcije, vse prireditve morajo biti enotno

Japonska osvajalna vojna na Kitajskem

Japonska vojaška klika je pričela z razbojniškim osvajanjem severne Kitajske. Pod izgovorom, da gre le za lokalne konflikte, skušajo Japonci uspraviti budnost svetovne javnosti, zraven pa pošiljajo milijonske armade na Kitajsko. Pred kratkim so Japonci postavili na Kitajsko vladno celovito zahtevo, ki v resnici pomenijo mirno izročitev severnih kitajskih pokrajin Japoncem.

Nekateri kitajski generali so pripravljeni paktirati z Japonci in so jim že tudi v marsičem popustili. Drugače pa kitajski narod. Vedno glasnejši postaja klic iz vseh krajev Kitajske za enotno fronto kitajskega naroda. Pobudo za to dajejo delavci in pa zapadne sovjetske pokrajine. Tako sta predsednik sov. kitajskih republik Mao Tse Tung in poveljnik armade teh republik Ču Doh zadnje dni ponovno ponudila vrhovno komando nad svojo milijonsko armado, v boju proti japonskim imperijalistom. Toda nankinška vlada še vedno

omahuje. Vendar je tudi Čang Kaj Šek pod vplivom splošnega razpoloženja v svojem zadnjem govoru poudaril, da je dosti omahovanja, dosti ponižanj kitajskega naroda, da danes ni nobene razlike med severom in jugom, med mladim in starim, da je treba dati vse za obrambo domovine. Kitajska je pripravljena pogajati se, toda noben sporazum ne sme pomeniti ponižanja kitajskega naroda, ki je danes enoten! je zaključil maršal.

Japonski osvajalci so imeli to enotnost že priliko za izkusiti. Inozemski opazovalci pravijo, da se je v japonskem poveljstvu pojavil velik nemir, ker so vse dosedanje operacije končale večji del z neuspehom.

Delavstvo vsega sveta je na strani kitajskega naroda v njegovem boju za neodvisnost in svobodo, za mir ne samo na daljnem Vzhodu, marveč na vsem svetu.

Velesile in Španija

Pobunjeniki niso sposobni za končni odločilen napad

Potrujejo se vesti, da je kontraofenziva pobunjenikov na sektoru Brunete propadla. General Franco, ki je obiskal fronto, se je prepričal, da je njegova ofenziva propadla. Zato se je vrnil v Salamanco.

Anglija bo v slučaju propada politike o »nevmešavanju« priznala

Franca kot sporna stranka, potem bodo odprta pošiljali Francu orožje.

Države male antante in balkanskega sporazuma osvaja angleški kompromisni predlog. Baski zahtevajo od Francije orožje, da bodo lahko branili civilizacijo.

Konkordat sprejet

Kaj določa konkordat

Narodna skupščina je sprejela osnutek konkordata z Vatikanom. Sedaj ko je bilo besedilo javno razglašeno, vidimo vse ugodnosti, ki jih konkordat nudi cerkvi.

Konkordat prepoveduje duhovnikom mešanje v politiko. To bo predvsem zadelo duhovnike neklerikalnih strank (na Hrvaškem je večina nižje duhovščine v Hrv. seljaški stranki) med tem ko bodo ostali duhovniki lahko svobodno delovali v »nepolitični« katoliški akciji.

Telesna in kulturna vzgoja v državnih telovadnih organizacijah ne bo smela nasprotovati katoliškemu nauku. To bi pomenilo, da se bo Sokol moral odpovedati svobodnjaškim Tyrševim načelom.

Vsa vprašanja, tikajoča se cerkvenih oseb se ne bodo več reševala po običajnih državnih zakonih, ampak po cerkvenem pravu.

Cerkev sme pobirati takse in davščine na davke ter bo prejela tudi od države gmotno podporo. Dalje bo cerkvi pripadala vsa imovina »Verskega zaklada«, ki ga bodo upravljali škofje.

organizirane, če hočemo doseči uspeh.

Če bi l. 1914. mednarodno delavstvo bilo enotno in odločno, ne bi prišlo do svetovne vojne. Če bi zadnje čase bila postavljena enotnost mednarodnega proletarijata za mir, bi tudi uspehi bili bljši kot so. In če bi se v boju proti fašizmu l. 1932. v Nemčiji,

Ukinejo se lahko vsi javni in osebni patronati (t. j. pokroviteljstvo ustanoviteljev kake cerkvene ustanove, cerkvenega zavoda itd.) nad njim.

Za veleposestniško zemljo škofom odvzeta z agrarno reformo bodo dobili »pravično« odškodnino. Cerkevna veleposestva bodo v bodoče izvzeta od agrarne reforme.

Za te pravice pa se cerkev obvezuje spoštovati državno ureditev, vzgajati šolsko mladino v državnem in nacionalnem duhu itd.

Opozicija proti konkordatu.

Konkordat vzbuja precej prahu. Na eni strani je proti njemu fašistična JNSarska opozicija, ki vidi v konkordatu nevarnost za srbski nadpliv v državi. V teh vrstah je tudi vodstvo pravoslavne cerkve s pokojnim patrijarhom na čelu, ki je bil znan častilec Hitlerja.

Na drugi strani pa ni zadovoljna s konkordatom demokratska opozicija z delavstvom vred, ki vidi v konkordatu povečanje vpliva reakcijskih slojev v

pozneje v Avstriji in danes po vsem svetu vpostavlja taka enotnost kot se je dosegla v Franciji, bi bil danes fašizem na tleh in tudi nevarnost vojne bi za dolgo bila odpravljena.

Vse dosedanje izkušnje so nas naučile, da trdno drži geslo: **Samo enoten proletarijat lahko prepreči novo vojno.**

zapreko za svobodno opredeljevanje duhovščine za demokracijo in proti fašizmu, velike ekonomske privilegije cerkvi.

V Beogradu so nezadovoljni s konkordatom priredili pravoslavno procesijo, ki se je končala z demonstracijo. Procesija se je vršila kljub prepovedi policije.

Fašisti in konkordat.

Vprašanje konkordata je močno razgibalo politično borbo v državi in utegne

Mi smo za svobodo veroizpovedi, toda smo načelno proti vsaki posebni zvezi med državo in cerkvijo, ker taka zveza vedno pomeni privilegije cerkvi nad drugimi organizacijami v državi. V našem slučaju pa je to še prav posebno kočljivo vprašanje.

Današnji konkordat je namreč močno orožje v rokah najreakcionarnejših sil v državi, ki jim današnja vlada ni dovolj jugoslovensko nacionalna in unitaristična, ni dovolj ostra z delavstvom in z demokratsko opozicijo onih fašističnih sil, ki bi radi uvedli še hujšo diktaturo, kot je bila šestojanuarska, ki bi nas radi direktno prodali Hitlerju. Ti Živkovići, Jeftići, Ljotići, ki so ustvarili današnji konkordat in mu botrovali, so ga sedaj pograbili kot orožje proti sedanjemu stanju. Izkorišča ne razpoloženja proti konkordatu pravoslavnih Srbov in

svobodnjaških Hrvatov in Slovencev, da ustvarijo fronto proti današnji vladi, ki ne bo fronta demokracije, ampak fašistična fronta, ki pripravlja fašistični puč v državi.

Moti se kdor misli, da je boj Živkovića, Jeftića, Banjanina, Ljotića in drugih fašistov proti konkordatu iskren in progresiven svobodnjaški. Nasprotno, to je boj z reakcionarnim ciljem. Ta slučaj nam zopet kaže, da je pravilno stališče, ki ga zastopa »Delavski list« in ki smo ga čuli pri zadnjih demonstracijah pro-

ti Živkovića, da je namreč glavni sovražnik delavstva fašistična skupina Živković, Ljotić, Hodžera in naš Kramer in da je ravno v boju proti njim potrebno se boriti proti vsej oni današnji politiki, ki z nedemokratskimi ukrepi in ob pomanjkanju ljudske svobode in socialnih pravic, pomaga fašistom na oblast.

Spor okoli konkordata izgleda, da se vlada prej sporazume s pravoslavno cerkvijo. Od zadržanja demokratskih sil zavisi v marsičem kako se bo ta spor končal.

Trockisti in vojna

Kdo so trockisti? Na to vprašanje se more danes, ko preti vojna in fašizem, jasno odgovoriti.

Trockizem je bil pred 7—8 leti v delavskem gibanju konfuzna ideologija. Tekom časa pa se je popolnoma spremenil, tako, da je danes brezprincipna in brezidejna banda špijonov in škodljivcev, ki deluje direktno v korist fašizma.

Njihovo zločinsko vlogo najjasneje vidimo v Španiji, kjer se berita na eni strani

Tu vidimo, da se trockisti niso priključili antifašistični fronti, temveč odkrito podpirajo Franka. Oni aktivno sodelujejo v tako zvani 5. koloni, katere naloga je, da republikanski vojski zabode nož v hrbet. Tudi vstaja v Barceloni je bilo njihovo delo. Dokazano pa je tudi, da dobivajo trockisti v Španiji denarno pomoč tako od Franka kakor tudi od italijanskega in nemškega fašizma.

Isti slučaj vidimo v ČSR. V času, ko preti ČSR. nevarnost, da izgubi svojo nacionalno samo-

stojnost, na to je namreč naperjena akcija nemškega imperijalizma (fašizma), stopajo čehoslovaški trockisti v službo nemškega fašizma. Oni nazivajo predsednika republike dr. Beneša s češkim Henleinom (Henlein je vodja čeških hitlerjevcev) in pri tem postavljajo vprašanje, zakaj naj bi čehoslovaški delavci branili prikrto fašistično diktaturo v ČSR.

To stališče trockistov nas ne sme zapeljati! Izgleda, da so oni edini borci za demokracijo in proti fašizmu. V resnici pa jih Hitler denarno podpira za razbijanje narodne fronte, ki se v resnici bori za demokracijo, za nacionalno samostojnost in proti fašizmu. — Slično vlogo igrajo trockisti v Franciji, Ameriki, v Belgiji itd., pa tudi pri nas.

Trockisti niso samo razbijalci delavskega razreda in ljudske fronte, ampak tudi direktni pomagači razvoja fašizma. Tako vemo, da pomeni fašizem novo svetovno klanje, potem lahko rečemo, da ni majhna uloga trockistov v pripravljanju nove svetovne vojne.

Sindikalna enotnost v Franciji

Francosko delavstvo je še pred dvema leti bilo razbito v dve glavni strokovni zvezi — CGT in CGTU in več manjših profesionalnih zvez. Poskusi leveice, da bi se dosegla strokovna enotnost, so doživljali neuspeh ob odporu mnogih voditeljev CGT, ki so enotnost na vsakem koraku brezmali. Toda enotna fronta, ki je nastajala vsak dan v obratih, v vsakdanjih delavskih akcijah, v štrajkih, je premagala ta odpor birokratov in dosežena je bila konočno strokovna enotnost CGT in CGTU (Splošna delavska zveza), kateri so se pridružile še mnoge male, poprej samostojne profesionalne zveze. Moč zveze in uspehi so posebno rastli od spomladi lanskega leta.

FRANCOSKO DELAVSTVO PREMAGA BEDO

Koncem maja 1936 je nastalo velikansko masovno gibanje francoskega proletarijata. Oprti na srednje sloje in s pomočjo taktike zasedanja obratov, so delavci prisilili podjetniško »Federacijo francoske produkcije« na sporazum s CGT, kjer bi bile sprejete in priznane vse zahteve delavcev.

Ta boj je razgibal tudi parlament, ki je v nekaj tednih sprejel nove važne zakone, zakon o kolektivnih pogodbah, zakon o plačnem dopustu 1—2 tedna, zakon o 40urnem delavniku itd.

S tem je postala Francija dežela z najboljšo delavsko zakonodajo med vsemi kapitalističnimi deželami.

MOČ ZDRUŽENIH SINDIKATOV RASTE

Moč in ugled sindikatov sta po teh dogodkih rastla z dneva v dan. Število članov je naraslo od enega na pet milijonov. Zveza kovinarjev šteje 800.000 članov, zveza gradbenih delavcev

nad pol milijona. Nameščenci, tehniki, inženirji ter mnogi drugi, ki so imeli poprej ločene organizacije, so se priključili in njihovo število je naraslo. Uredilo se je tudi organizacijsko vprašanje same CGT tako, da je trdnjša in gibčnejša.

Združeni sindikati se danes ne bavijo samo z ekonomskim vprašanjem svojih članov, ampak sodelujejo v vseh vprašanjih modernega javnega življenja (stavbno in stanovanjsko vprašanje, zdravstvo, javna dela, boljša organizacija državnih poslov itd.). Prav tako sindikati skrbijo za obrambo kulturnih interesov širokih delovnih slojev. Zveza ima delavske godbe, pevsko društva, sportne grupe, umetniške prireditve itd. Mnogi sindikati imajo svoja lastna okrevališča in počitniške domove. Zapustili so svoje revne pisarne in se preselili v moderna poslopja.

REAKCIJA NAPADA

Toda CGT se zaradi teh uspehov ni pomeščanila. Velekapital je popustil, ker je računal, da bo sčasoma uničil CGT, ločil kmete od delavcev in mestnih srednjih slojev, odpravil ali sabotal socialne reforme. Boj torej še ni končan in letošnji proglas CGT za 1. maj pravi:

»Vi boste morali braniti reforme, ki ste jih včeraj priborili proti vsem, ki hočejo danes vzeti, kar so morali včeraj dati. Vi morate te pridobitve čuvati, utrditi in razširiti.«

Velekapitalisti so tisti, ki hočejo danes v Franciji izzvati nered. Sabotirajo in kršijo socialne zakone, kar naj bi zdržilo delavce, jih vodilo v stalne akcije in do nemirov v državi in prestrašilo srednje sloje ter razbilo zvezo delavcev, kmetov in mestnih srednjih slojev, ki je danes ustvarjena v Ljudski fron-

ti. To tudi delajo potom trockistov in nekaterih anarhistov. Tako so zavlačevali dela na gradbi pariške razstave, hotelirji so grozili z zaprtjem vseh hotelov, če se uvede 40urnik. Namen je jasen: pritisk na vlado in njeno deskreditiranje v inozemstvu.

..TODA DELAVSTVO SE NE DA IZZIVATI

Delavstvo CGT se pa zaveda svoje moči in gre mirno in preudarno po svoji poti, zahtevajoč od podjetnikov strogo izvajanje zakonov in obvez. Pri tem pa ne postavlja nemogočih zahtev, pa si tudi ne daje nič vzeti. Delavstvo se zaveda, da bo zmigalo v vseh svojih zahtevah, za katere se bori v okviru Ljudske fronte.

CGT predvsem izkorišča demokracijo in vrši pritisk na vlado, da izvrši program Ljudske fronte. Toda CGT organizira kljub temu akcije, ki naj prisilijo podjetnike in podprejo vlado za odločen nastop proti podjetnikom.

Ostali program CGT obsega boj proti druginji, preskrbo dela in starostnega zavarovanja, razpust fašističnih band ter energično obrambo svobode in miru na prvem mestu. Pri tem se CGT bori tudi za interese kmetov, srednjih slojev in mladine po načelu. Zboljšanje delavskega položaja mora iti vzporedno z dvigom splošnega ljudskega blagostanja.

CGT ZA MEDNARODNO DELAVSKO ENOTNOST

Zastopniki CGT v Amsterdamu strokovni internacionali so vedno zahtevali enotnost vsega delavstva. Skupna zasedanja samih druge Amsterdamke internacionalne so se jim zdela preslabo v boju proti fašizmu. Na londonski konferenci marca 1936 je vodja CGT Jouhaux (izg. Žuž) pokazal na silen pomen enotnosti francoskega delavstva. Na mednarodnem sindikalnem kongresu julija 1936, kjer so sodelovali tudi sindikalisti levičarji, je B. Fraikou, podtajnik CGT pred-

lagal mednarodno enotnost, toda predlogi francoske, španske in norveške delegacije so propadli vsled lorda Citrina Schevenelsa. Končno je Jouhaux nedavno na zborovanju v Londonu zahteval široko konferenco za pomoč Španiji, pa je ostal v manjšini.

Po vsem tem so enotni francoski strokovničarji še pojačili akcijo za enotnost, češ, zakaj bi v mednarodnem merilu, med internacionalami ne bilo mogoče, kar je bilo mogoče v Franciji. In res, njihov trud ni bil zastonj. Dne 21. junija je bil v Anemasu sklenjen dogovor

dne 26. junija pa je dogovorjena akcijska skupnost med 11. strokovno internacionalo.

Če bodo ti dogovori rodili uspeh in se uresničili v posameznih državah, bo to v prvi vrsti zasluga francoskega delavstva, ki je prvo stopilo na pot enotnosti in to enotnost čuva kot svojo največjo svetinjo.

Zakaj moramo delavci popravljati Šentpetersko cerkev

Šentpeterski župnik v Ljubljani je obdavič vse hišne posestnike v svoji fari, t. j. posestnike Sv. Petra, Vodmata, Moste, deloma iz občine D. M. v Polju, Ježice in Dobrunj z novim cerkvenim davkom. Nihče nas ni vprašal ali hodimo v cerkev, ali smo zato, da se cerkev popravi, ali hočemo plačevati. Ne, ampak tu imaš poziv za toliko in toliko dinarjev in plačaj! Velika večina hišnih posestnikov v teh krajih so lastniki malih hišic: delavci, železničarji, mali obrtniki in kmečki posestniki. Mi nimamo nič proti temu, če je kdo pobožen in hodi v cerkev. Tudi nimamo nič proti temu, če cerkev začne pobirati med tistimi, ki hodijo v cerkev, prostovoljne prispevke. Vsak sam za svojo pamet odgovarja. Toda kako pridemo do tega, da bomo prisiljeni ravno revni delavci, kmeti in obrtniki od svojih zadolženih bajt plačevati ogromne cerkvene davke in sicer 5 ali kakor se čuje celo 10 let.

Mi vsi vemo, da ima ljubljanska škofija ogromna veleposestva, ki jih po konkordatu ne more izgubiti, dalje, da bo dobila odškodnino za razdeljeno zemljo, da ima razna industrijska podjetja, žage in mline itd. Da-

lje imamo celo vrsto velikih industrijskih podjetij, bank, veleposestev, katerih lastniki se proglajajo za dobre in pobožne vernike. Tudi šentpeterska župnija ima nekaj zemlje. Nič od tega se ne bo vzelo za tako dober namen, kot je restavracija šentpeterske cerkve, ampak mi delavci bomo morali šteti dinarje za to.

Seveda, ko je pa toliko raznih društev, ki se morajo podpirati, toliko raznih listov, ki se morajo vzdržati in širiti med delovno ljudstvo (tudi v naši fari), da bi bili bolj krotki in manj nesramni. In končno ni bolj pametno, če se denar škofije. Vzemne posojilnice ali drugega »našega« podjetja vložijo v bolj dobičkonosno podjetje. Tako je na primer šentpeterskemu župniku že pred enim mesecem posodil nek katoliški denarni zavod 1.500.000 dinarjev. Samo posodil, vrnil bomo z obrestmi mi.

Davek vzbuja veliko ogorčenje med posestniki cele župnije. Pravijo, da še ni čisto potrjen od občin in ministrstva, toda že so sprejeli posestniki položnice s predpisanim davkom.

Zahtevamo, da občine in finančno ministrstvo predlog novega davka zavrnejo.

Železničar iz Zelene jame.

Kako je bilo z demonstracijami proti Živkoviću

Se danes se med delavstvom širijo neresnične vesti o teh demonstracijah. Namen teh vesti je omaloževati varnost in pomen teh demonstracij ter prikazati delavce, ki so demonstrirali proti dolgoletnemu diktatorju in predstavniku reakcije v naši državi, kot vladne plačance, prirepanke JRZ, branitelje klerofašizma itd. Treba bo še mnogo pisati, da se vse delavce, posebno pa mnoge delavske voditelje prepriča, kako škodljivo je tako stališče za delavce in kako koristno za fašiste naj bodo to »klerofašisti«, »jugofašisti« ali pa kakorkoli jih imenujemo. Danes bi samo rad odgovoril na notico v »Delavski politiki«, ki pravi, da so za demonstracije dali inicijativo bivši JNSarji, to sprejel en del levičarjev, nato vzeli celo stvar v roke klerikalci in tako je prišlo do Prihovskyte bitke.

Ta informacija »Del. politike« je popolnoma netočna in služi goraj opisanemu namenu. Inicijativo za to smo dali delavci v Ljubljani, ki smo rekli takole:

Živković prihaja v Ljubljano delat fašistično propagando in organizirat svojo stranko. Nihče mu tega ne prepove, zato je naša dolžnost, če smo res proti fašizmu, da mu to preprečimo in ga iz Ljubljane naženemo. Potrebno je pa tudi, da ka-

kor to delajo francoski, nemški, španski in drugi delavci, povabimo v boj proti fašizmu vse one, ki so tudi proti fašizmu. Zato smo agitali tudi med ljubljanskimi katoliškimi študenti, obrtniki in okoliškimi kmeti, ki si ravno tako želijo demokracije kot mi in sovražijo Živkovićevo diktaturo kot mi.

Celo njihovo vodstvo je treba povabiti v skupen boj. Če je pripravljeno nastopiti složno z delavstvom proti fašistom, je to velik uspeh, če bo pa slogo motilo in hotelo razbiti enotnost ljudstva, bodo pa tudi ljudje to počasi spregledali. Njihova lastna izkušnja jih bo naučila, kdo je resnični pobornik demokracije in komu je demokracija le fraza za farbanje ljudstva.

Tako smo ljubljanski delavci mislili in tako delali. Ko so »Slovenčevci« videli, da se pripravljajo nastop proti Živkoviću, so morali sami sodelovati in agitirati, da je prišlo čim več ljudstva k diktatorjem sprejemu. Morali so torej pogonati množico v akcijo proti fašizmu.

Če bi delavstvo ne dalo inicijative in se samo ne pripravljalo, bi Živković lepo paradiral po Ljubljani, kajti »Slovenčevci« bi mu tako lepega sprejema ne bi pripravili. Saj so že naslednji dan začeli brezmati

in pozneje celo izdali letak s pozivom na mir. Če bi pa kaj naredili, bi pa to ne bila manifestacija za demokracijo in proti fašizmu, ampak strankarska manifestacija za svoje vodilne ljudi, malo proti Živkoviću, še bolj pa proti demokratični opoziciji.

Širite »Delavski list«!

Tako je pa ton demonstracije dalo delavstvo. »Slovenčevci« so dali pisana navodila svojim pristašem, kjer je bilo prepovedano vzklikati proti fašizmu in za demokracijo. In kljub temu, da so se čuli provokatorski klici, ki naj bi razbili manifestante, je vendar cel prvi večer izzvenel v klic:

Dol s fašisti! Živela demokracija!

Zakaj pa niso vsi dogodki tisti teden potekali v tem duhu, zakaj ni delavstvo ves čas ostalo na čelu dogodkov? Zato, ker ni bilo enotno. Zato, ker se je delavskih voditeljev postavil na stališče, da delavce agitacijsko potovanje Živkovića nič ne briga in da je boljše če delavski voditelj s trotoarja mirno gleda, kako si fašisti in delavci med seboj »focke« delijo. Če bi vse delavstvo enotno nastopilo, bi Živkovića še bolj krepko naglani, one, ki so hoteli demonstracije izkoristiti v svoje namene, bi pa tudi v malho stlačili.

Zato uspeh ni bil takšen, kot bi moral biti. Toda uspeh je bil. Predvsem se je videlo, da delavci opuščajajo ozkosrčno stališče, da misli, da so vsi, ki niso marksisti, sovražniki delavstva in je videlo, da so med njimi eni demokrati, njihovi zavezniki in drugi reakcionarji in fašisti. Pokazal pa je skupen nastop, pa tudi mnogim katoličanom, da se z delavstvom lahko gre v skupen boj, da je delavstvo v boju fair in disciplinirano, pa vendar odločno. Tako sta se na Miklošičevi cesti že jasno pokazali dve skupini med katoliškimi akademiki: ena, ki je bila za sodelovanje in branila delavce in druga, manjša, ki je divjala proti skupnemu nastopu.

Dogodke pri Živkovićevem sprejemu v Ljubljani in Celju moramo pravilno ceniti. To so prvi začetki tiste skupnosti ljudstva, ki kakor n. pr. v Franciji in drugod nastaja polagoma v borbi in obratu in na ulicah proti najbolj osovraženim ljudskim sovražnikom in ki se potem razvije v čvrsti in mogočni zvezi vsega delovnega ljudstva proti bedi in fašizmu.

Nemški delavci kontrolirajo nemške fašistične podžigalce vojnega materijala za generala Franca, so pristoliški delavci organizirali kontrolo, ki obvešča ves demokratski svet, kako Nemčija vsak dan krši pakt o nevmešavanju. En del hamburškega pristanišča je zaradi svojevrstnega blaga, ki gre preko njega, dobil ime Frankov pristan.

Delo v Strokovni komisiji

Strokovna komisija, ki je imela od plenarne seje do 15. julija radi odsotnosti predsednika počitnice, je začela zopet s svojim aktivnim delom. Na seji dne 15. julija je bil glavni predmet debate »Bivši predsednik« Leskošek Franc in »Delavski list«. Sprejeta je bila okrožnica, ki jo prinašamo v celoti, da bodo z njo seznanjeni vsi delavci:

Opr. štev. 377-18-37.

Ljubljana, dne 21. julija 1937.

OKROŽNICA

vsem podružnicam in zaupnikom o sklepu Strokovne komisije.

Dragi sodrug!

Strokovna komisija je v svojih okrožnicah ponovno opozarjala vse člane priključnih organizacij na razdiralno delo nekaterih, izven nas stoječih skupin in njihovih eksponentov. Plenum Strokovne komisije je na svoji seji ugotovil, da je Leskošek kot eksponent te skupine vršil za časa, ko je bil najvišji funkcionar v našem sindikalnem pokretu, razdiralno delo, delo, ki ni bilo in ne more biti nikoli v skladu z osnovnimi linijami URSSJ-a kot našega vrhovnega foruma, izvoljenega na kongresu vseh strokovnih organizacij.

Nasprotno on se je uprl in kršil disciplino povsod, kjer je mogel in dosegel, da je del sodrugov pod njegovim vplivom in po njegovih direktivah odšel v nasprotne vrste. Da je vse to res, in da je Savez metalških radnika Jugoslavije pravilno ocenil Leskoška kot negativističen in razbijaški element, dokazuje njegovo dosedanje delovanje. Takoj po izključitvi se je lotil javno razbijaškega dela. Organiziral je tekstilne delavce izven sestava njihove dosedanje centrale, t. j. izven Splošne delavske strokovne zveze Jugoslavije, hujškal povsod člane strokovnih organizacij, naj ne plačujejo svojih prispevkov in šel je še dalje v svoji užaljenosti, ustanovil je svoj list, ki ga je imenoval »Delavski list« in ga skuša vrniti med naše organizirane člane z vsemi sredstvi. Kdo financira ta list — ne vemo — vemo pa, da služi oni skupini, ki danes, ko ne more najti nikjer več zaslombe in je izgubila povsod zaupanje med resnim delavstvom, se je zatekla k oni mešanici političnih, brezbarvnih in danes propagirajo nekako novo organizacijo »Slovenski strokovni pokret«, ki je brez vsake razrednosti, neko novo zmešano društvo na načelih »ozkega slovenskega nacionalizma«. In »Delavski list« je glasilo teh obupanih, nekdanjih najidealnejših revolucionarnih frazerjev brez linije in cilja. Njim ne gre za delavsko gibanje, ki mora ohraniti svoje bistvo razrednosti, ampak za likvidacijo obstoječega sindikalnega pokreta in za vse splošno »slovensko gibanje«.

Ta list, ki ga izdaja Leskošek, oziroma njegova družba, je politični list. Ta skupina hoče, da se uveljavi v našem strokovnem gibanju, kar pa je naša dolžnost in naloga, da to preprečimo. Že v prvi številki tega lista je poslala njegova skupina odprto pismo na delavstvo, ter s tem pokazala tudi svoje orodje. V istem listu je tudi članek, ki povečuje klerofašizem, kar je najboljši dokaz, da ima ta list namen širiti razdor v naših strokovnih organizacijah. Naše strokovne organizacije, ki imajo svoj strokovni list »Delavec« za svojo funkcijo, ne potrebujejo nobene lista več, pa naj nosi firmo kakršnokoli in naj ga izdaja kdorkoli.

Pozivamo vse delavke in delavce, da se držijo reda in discipline URSSJovih strokovnih organizacij ter da stojijo na braniku za naš socialističen strokovni pokret.

Odločno je treba zavrniti vse poizkuse razbijanja naših vrst. Take poizkuse je treba zavrniti z vso energijo in naši člani so obvezni in dolžni, da nastopajo povsod proti takim pojavom.

Glasilo teh ljudi ne spada v naše vrste. In zato Vas pozivamo, da ga odklanjate povsod in vedno. Vse one, ki bi ta list po podružnicah naših zvez kolportirali ali razširjali, naj se to javi posameznim centralam, da jih pozovejo k redu in disciplini, v nasprotnem slučaju naj nam pram njim postopajo po statutih, pravilih in pravilnikih njihovih zvez.

S sodružnim pozdravom
za Strokovno komisijo:

Sedej Lojze I. r.

predsednik.

Bricelj Niko I. r.

tajnik.

Bojimo se, da bodo funkcionarji strokovnih organizacij vrgli to okrožnico v koš, ko jo bodo sprejeli. Zato pozivamo vse sodruge, da zahtevajo od odborov svojih strokovnih organizacij, da se ta okrožnica na članskih sestankih prečita in prediskutira. Kar se tiče s. Leskoška, delavci že sami vedo, ali je bil on razbijač strokovnih organizacij ali pa se je ravno pod njegovim vodstvom strokovno gibanje razširilo in okrepilo, ali danes dela na enotnosti in okrepitvi Ursovega pokreta celo, ko je že od gotovih ljudi izključen iz njega ali ne — to vse delavci sami vedo in tudi s. Leskošek bo nato ob priliki temeljito odgovoril.

Uredništvo in uprava lista želi, da so vsi delavci sami in na sestankih postavijo in razpravljajo sledeča vprašanja, ki jih je načela okrožnica:

1. Kdaj je »Delavski list« propagiral nekako novo organizacijo »Slovenski strokovni pokret«? (glej članek »Proti novi strokovni zvezi« v 2. šte. »Del. lista«.)

2. Kdaj je »Delavski list« povečeval klerofašizem? Ali ni vedno zastopal, da je treba skleniti zvezo s katoliškimi demokratičnimi kmeti in mestnimi srednjimi sloji proti fašizmu vseh barv.

3. Kdaj in s čim je »Delavski list« poskušal razbijati delavske vrste, ali ni od »Uvodne besede« pa do zadnjega članka branil in zagovarjal enotnost delavskega razreda in zvezo delavskega razreda z ostalim demokratičnim ljudstvom?

Delavci, čitatelji in prijatelji lista, odgovorite sami na ta vprašanja! Razširjajte »Delavski list« še bolj kot preje, očetje gornje okrožnice si ne bodo upali tako grobo kršiti načelo demokracije in svobodnega prepričanja v strokovnih organizacijah.

»Delavski list« pa bo ostal zvest svoji obljubi in bo naprej propagiral borbena enotnost delavskega razreda Slovenije. Na gornjo okrožnico in na vse napade privatno in javno na sestankih, ki letijo na naš list in njegove prijatelje, imamo samo en odgovor:

Sodrug Sedej in Bricelj, sodrug pri »Delavski politiki«, »Delavcu« in vsi ostali sodrug! Naj bo konec v delavskih vrstah medsebojnega blatenja in podtikanja, naj bo konec medsebojne borbe z izključevanjem vseh, ki niso po enem kopitu, naj bo konec pasivnosti in oportunitizma, likvidirajmo medsebojne spore, vzpostavimo razredno enotnost delavstva in obrnimo naše orožje proti skupnemu sovražniku vsega delavstva.

Delavstvo hoče enotnost in ne bo za enotnost nobene ovire, ako jo boste tudi Vi podpirali.

Uredništvo in uprava.

V Italiji narašča draginja dan za dnem. Delavstvo zahteva zvišanje plač in prireja demonstracije. V Turinu je bilo prejšnji teden 100 aretacij, ker so delavci demonstrirali za znosnejše življenjske pogoje in proti pošiljanju »prostovoljcev« v Španijo.

Prejšnje francoske vlade so podpirale fašiste

Te dni se je dognalo, da sta Tardieujeva in Lavalova vlada dajali voditelju francoskih fašistov De la Rocqueu 20.000 frankov mesečne podpore. Tako toraj je državna blagajna celo v Franciji podpirala fašizem, kaj šele kjer je še manj demokracije kot tam.

Toda za nas je važno pri tem še nekaj. Mnogi pri nas verujejo, da bi naša zunanja politika bila bolj demokratična, če bi jo vodil Živković, Jeftić ali kak drug predstavnik diktature, ker je takrat zveza med Jugoslavijo in Francijo bila mnogo tesnejša. Toda vedeti moramo, da je tista Francija bila Francija Laval in Tardieu-a, ki se je močno nagibala k fašističnim državam. — To nam tudi potrjuje to novo odkritje podpiranja fašističnih band, ki so se prav tako zavemale za zblizanje z Italijo in Nemčijo in jih je tudi Hitler podpiral.

Živković, Jeftić in ostali fašisti morajo, če hočejo priti na oblast, imeti oporo in podporo od zunaj, nasloniti se morajo na kako večjo evropsko državo ali blok držav. Toda nobena zapad-

na demokratska država ne bi podpirala fašistični puč in fašistično diktaturo v Jugoslaviji. Najmanj pa Francija, ki ni več Francija Laval in Tardieu-a, temveč Francija Ljudske fronte. Živkoviću in Jeftiću preostane samo čvrsta zveza s fašističnimi državami — z Nemčijo in Italijo. Da gre to prav lepo, nam kaže tesno povezovanje med JNesarji in Hitlerjevci v Sloveniji. Za Ljotića je pa stvar itak jasna.

Ne sme nas motiti, če nekateri JNesarski listi pišejo simpatično o Franciji in celo o republikanski Španiji:

Je to deloma popuščanje razpoloženju pristašev JNS, ki so še močno prežeti s Francozom in Čehom prijateljskimi nazori, deloma pa je demagogija preračunana na simpatije ljudstva demokratičnih držav Francije, Španije in Čehoslovaške.

Nemčija namerava v teku 6 let zgraditi 58 vojnih ladij s skupno 35 tisoč tonami, in sicer 3 oklopne križarke, 2 nosilca letal, 14 križark in 40 torpedovk (razarača?), ter podmornice v skupni tonaži 23. ton.

Naše gibanje

HRASTNIK

Pogajanja za kolektivno pogodbo

V steklarni imamo kolektivno pogodbo iz l. 1928, doseženo po štirimesečni stavki. Toda že od leta 1929, posebno pa od l. 1932, se pogodba ni upoštevala. Krivdo nosimo v glavnem steklarji, ker smo dopustili, da podjetje pogodbo krši. To neupoštevanje pogodbe je šlo celo tako daleč, da smo prišli v skoraj brezposodbeno stanje. Proti šikanacijam, redukcijam itd. se ni podvzelo resnih korakov, razen manjših intervencij, in še te so izvršili obratni zaupniki sami.

Danes se vršijo pogajanja za obnovitev in dopolnitev kolektivne pogodbe iz leta 1928. Pogajanja tečejo že tretji mesec, pa so se stalno zavlačevala. Podjetnik Abel se je vedno izgovarjal, da nima časa, da ima kupce iz cele Evrope in Azije. Seveda, sedaj je zanj konjunktura in mora hiteti. Zato ne razumemo, zakaj niso naši zaupniki nastopili odločnejše in zahtevali, da se pogajanja pospešijo. Saj je drugače obstajala nevarnost, da si podjetje, ki dela s polno paro, ustvari zalogo, in kako je potem z našim bojem, vemo dobro. Ni čudno, da so začeli delavci imenovati zaupnike radi tega zavlačevanja »odbor za nevmešavanje«. Dalje je nerazumljivo, kako da ni na pogajanjih zastopnikov Strokovne organizacije. Abel je to ljubo, saj on ve, da je razredna strokovna organizacija najboljša obramba proti njegovi samovolji v podjetju. Zato ni čuda, če on to želi, toda zaupniki in delavstvo bi moralo reči: nobenih pogajanj brez zastopnikov naše podružnice SDSZ in to bo tudi močno ojačilo našo podružnico SDSZ, ki je v zadnjih petih letih zelo oslabila in je njeno članstvo padlo nad dve tretjini.

Ni tudi pravilno, da se je delavstvo tako slabo obveščalo o poteku pogajanj. Zaupniki so že davno prejeli nek predlog od podjetnika, toda drže ga v taki tajnosti, kot da se to nas steklarjev prav nič ne tiče. Prav za prav se vse vrši za našim hrbtom. Sestanki, na katerih bi moralo biti delavstvo obveščeno, se pa sklicujejo na tak način, da je čisto razumljivo, da nanje ne pride več kot 20—30 ljudi. Vse delavstvo mora sodelovati pri borbi za kolektivno pogodbo.

Prejšnji teden so bila zopet pogajanja, na katera sta prišla ss. Jakomin in Golmajer. Po pogajanju je bil sestanek, na katerem je od preko 1000 delavcev bilo zopet samo 20 delavcev. Povedano je bilo, da je v glavnih točkah dosežen načelen sporazum z Abelom in da bo sedaj s. Golmajer sestavil osnutek kolektivne pogodbe do 15. avgusta, ki bo veljala za čas od 1. avgusta. To je prav, toda delavstvo še danes ni dobro obveščeno, v čem bo ta pogodba, kakšen je ta načelen sporazum.

S. Golmajer je sicer rekel, da lahko damo predloge, toda kako naj mi iz Hrastnika dajemo predloge v Ljubljano, kako, ko niti Abelovega predloga ne poznamo. Tako bo kolektivna pogodba kljub temu, da se je tako zavlekla, sklenjena brez pravega sodelovanja vsega delavstva. — Kako bo to delavstvo potem to pogodbo branilo in pazilo na njeno točno izvrševanje?

Na sestanku je bilo tudi omenjeno, da bo zunanje delavstvo (ne steklarji) sicer prišlo v kolektivno pogodbo, kar prej ni bilo, da pa bodo zanj posebne klavzule. Tako bo glede dopustov v pogodbi klavzule, da to za zunanje delavce ne velja, itd. Ker je nek sodrug vprašal, zakaj ne veljajo za zunanje delavce iste pravice, je sodrug Jakomin vprašal: ali so organizirani? To pa ni pravilno, če se strokovna organizacija bori samo za svoje člane, ona se bo ojačila le, če se bo borila za vse delavstvo, tudi neorganizirano, da bodo videli vsi v njej svojo zaščito.

Kolektivna pogodba je za vse steklarstvo zelo važna stvar. Zato je potrebno, da se stori vse, kar se da, da bo delavcem v prid in da bodo tudi delavci čutili vedno potrebo braniti jo. Steklar.

RUDARJI IN NAŠE STROKOVNE ORGANIZACIJE

Rudarji, naročniki delavskega naprednega časopisja, budno pazimo in z največjim zanimanjem spremljamo vsako razpravo in diskusijo v vprašanjih naših strokovnih organizacij po našem delavskem časopisju.

Pisci člankov v tedniku »Neodvisnost« o depolitizaciji strokovnih organizacij, o pomanjkanju demokracije v istih, o snovanju novih strokovnih organizacij so našli pri nas rudarjih precejšen odmev in zanimanje.

Mi se s piscem poslednjega članka strinjamo, člankarju se brez dvoma pozna dolgoletna izkušnja. Tudi mi smo proti vsakršnem ustanavljanju novih strokovnih organizacij, kot si je to zamislil Peter Robič v 13. št. »Neodvisnosti«, ker to le škoduje enotnosti in udarnosti organiziranega proletarijata. Samo za čim intenzivnejšo izgradnjo in konsolidacijo današnjih obstoječih strokovnih organizacij.

Ne bo odveč, če naše organizirane in ostale rudarje opozorimo na članek, ki ga je napisal strokovničar — ter v 24. št. »Neodvisnosti« in na članek, ki ga je priobčil »Del. list« v 2. številki. Omenjamo našim rudarjem ta izredno poučen članek zato, ker je kakor za nalašč prirojen za naše Trboveljske razmere v strokovni organizaciji. Organizirani rudarji vedo prav dobro, da je vsakoletna želja in zahteva vseh, da se izvoli na občnih zborih strokovne organizacije demokratično vodstvo, ki bo v resnici upoštevalo voljo in sklepe večine članstva, da se vodstvo z vso odločnostjo posveti organizaciji kot instrumentu za izboljšanje rudarskega položaja, ter da se posveča večja pažnja članskim sestankom in diskusijam, ki so najboljša šola za bodoče borbe, ki nas še čakajo. In kaj smo organizirani rudarji dočakali letos 31. marca na občnem zboru strokovne organizacije? Ko je zavednejši del članstva zahteval remediuro v vodstvu, hoteč s tem doprinese k napredku organizacije, je naletel od strani organizacije na besen in neproletarski napad in obrekovanje, dokazujoč ostalemu članstvu, češ: To so tisti razbijači delavske enotnosti, ki bi radi organizacijo uničili. To so tisti ljudje, ki bi se radi polastili vodstva organizacije. Verujte nam, kakor hitro ne bomo imeli več sedanjega predsednika, tako bo tudi konec strokovne organizacije itd.

In rezultat? Ostalo je na krmilu v glavnem staro vodstvo, članstvo pa je pričelo reagirati s tem, da je pričelo polagoma izstopati iz vrst strokovne organizacije, kar mi seveda ne smemo in ne moremo odobravati, kakor tudi ne moremo odobravati izjav funkcionarjev, češ, saj mi itak ne rabimo kvantitete, temveč kvalitete.

Ob koncu dodajamo samo še to-le: Rudarji, organizirani in neorganizirani! Učite se iz svojih napak in izkušenj. Neuspehi delavstva se začnajo tam, kjer je organizacija v propadu. Danes smo pred večjim mezdnim gibanjem, in se moramo še bolj zavedati, da nas bo le močna razredna strokovna organizacija povlekla do izboljšanja našega delavskega položaja. Naš veliki učitelj Karl Marks je dejal: »Strokovne organizacije naj se zavedajo, da so žarišče delavskega gibanja in naj svoje delo usmerijo v boj za popolno osvoboditev delavskega razreda!«

Zaveden rudar.

MEZDNO GIBANJE PRI TPD

Rudarji smo silno prizadeti od naraščajoče draginje. Mezde so iste, cene pa rastejo. Ugotovili smo, da so v zadnjem času cene naših življenjskih potrebščin narastle za 25%, torej za četrtino. Pokazala se je nujna potreba, da se tudi naše mezde povišajo tako, da bodo odgovarjale splošni podražitvi. — Zato so padli predlogi, da se pokrene akcija za zvišanje rudarskih dohodkov. Nekateri so predlagali odpravo kolektivne pogodbe in boj za višje mezde, drugi pa, da naj se pogodba ne odpove, ampak naj se dobi nabavni prispevek, tretji, da se dajo draginjske doklade. —

Delavska zbornica je na predlog Z. R. in II. skupine sklicala

za soboto 24. t. m. konferenco, na kateri so bili zastopani: Delavska zbornica, II. skupina in njeni lokalni načelniki, vse strokovne organizacije. Na konferenci je prišlo do enotnega sklepa, da se zahtevajo draginjske doklade v znesku 25% na rudarsko mezdno. Kolektivne pogodbe se ne odpove, zahteva se pa nježno izvrševanje.

Rudarsko delavstvo stopa s tem v novo pravično borbo. Boj ne bo lahek, zato je potrebno, da se doseže popolna enotnost vsega delavstva, dalje, da bo delavstvo točno o vsem obveščeno, o poteku pogajanj, ter da se ne bo nič dogajalo za njegovim hrbtom. Dolžnost ostalega delavstva v Sloveniji pa je, da pravični boj rudarjev podpre.

DOBROTE UREDBE O MINIMALNIH MEZDAH

Sobo-črkoslikarski delavci, organizirani v Savezu gradjevnarskih radnika v Zagrebu, so začeli voditi pregovore z delodajalci za poboljšanje ekonomskega položaja, ki pa niso uspeli. Sedaj je mestno poglavarstvo v Zagrebu kaznovalo 600 teh delavcev, vsakega z globo po 300 dinarjev, v slučaju neizterljivosti pa s 6 dni zapora, ker so stopili v stavko, čeravno so se predhodno vršile tri poravnalne razprave, o katerih pa mestno poglavarstvo ni napravilo nobenega zapisnika. Mestno poglavarstvo se je postavilo na stališče, da se prave poravnalne razprave v smislu člena 15 uredbe o minimalnih mezdah niso vršile, ker niso bili sestavljeni zapisniki in ni bilo z zapisnikom ugotovlje-

no, da poravnava ni uspela in da se smatra poravnalno postopanje za zaključeno.

CESTNI ŽELEZNICARJI V LJUBLJANI

Tudi med nas je prišel »Delist«, katerega z zanimanjem čitamo, veseli nas, da se je osnoval list, v katerem bomo tudi mi večkrat lahko obrazložili naše težkoče in s tem vsaj nekoliko seznanili širšo delavsko javnost z našimi razmerami, ker malokomu je znano, s kako velikimi težkočami se moramo stalno boriti in kako težko krizo smo morali preživljati cestni železnice v Ljubljani.

Naše plače so padle na minimum, saj dobi neporočen uslužbenec, ki ima že 6 let službe, komaj 950 Din mesečno. Vsako zboljšanje položaja je bilo dosedaj nemogoče, ker je uprava vedno poudarjala, da je malo-željezniška družba pred konkurzom in da nas čakajo še slabši časi kakor so sedaj. Tako smo morali čakati celih 5 let, da je naša strokovna organizacija dossegla vsaj to, da smo stalno nameščeni in da dobijo oni z družinami družinsko doklado, dasi so morali pri tem starejši uslužbenici, ki so do tega časa prejemale večje družinske doklade, utrpeti občutno redukcijo. Toda s tem mizerije tudi pri onih, ki imajo družine, ni konec, ker so v letih, ko so vršili službo brez družinskih dokladov, velik del uslužbencev zabredel v dolgove in pri draginji, ki je zadnje čase tako občutno nastopila, bo minulo še mnogo časa, preden pri-
demo na zeleno vejo, ako ne bo-

mo našli pri naši upravi razumevanja za naš težak položaj. Naša strokovna organizacija, dasi se mora že od početka svojega obstoja boriti z velikimi potežkočami, skuša s raznimi akcijami omiliti položaj uslužbencev, in akoravno ni tega, kar bi mi želeli, so uspehi zadnjih 2 let, kar organizacija obstoja, veliki, ki so vidni radi sloge med uslužbenci, in največji dokaz ter priznanje za to je podan s tem, da so uslužbenci cestne železnice skoraj sto odstotno člani naše strokovne organizacije. Le nekaj jih je, ki ne najdejo smisla za naše delo in poti v našo sredo. Toda čas je najzanesljivejši zdravnik in tudi oni, ki tega danes še ne uvidijo, bodo uvideli, da le absolutna sloga delavskega razreda je porok za njegovo boljšo bodočnost.

Cestni železnicear.

KDO BRANI DELAVSKE PRAVICE

Glede podjetja Mavrič, ki gradi nov objekt v umobolnici na Studencu pri Ljubljani, se je že večkrat čitalo v časopisih, da se dogajajo tam še vedno razni nedostatkoli glede mezd. Tako je zopet omenjeno podjetje pri zadnjem izplačevanju odtrgalo enemu delavcu 25 para na uro. Prizadeti sodrug je najprvo sam opomnil polirja in zahteval doplačilo. Ker pa je naletel na gluha ušesa, je javil to svojemu obratnemu zaupniku. Tudi zaupnikova intervencija je bila brezuspešna, razen tega je tudi polir nahirulil zaupnika, kaj se vika v stvari, ki ga ne brigajo, ter da on zaupnika in strokovne organizacije ne prizna. Seveda na take napade od strani polirja je bilo delavstvo razburjeno in je takoj nato stopilo kompaktno v obrambo, da zaščiti prizadetega sodruga in avtoriteto obratnega zaupnika proti storjenim krivicam.

V znak protesta je prekinilo z delom, zahtevalo za tistega sodruga, da se mu plača za nazaj in da se prekliče izrečene žaljitve, storjene zaupniku in organizaciji, drugače se ne vrne nihče na delo. Ker se pa po novi uredbi o minimalnih mezdah ne sme stavkati brez predhodnega posredovanja, so sklenili delavci, ako ne uspejo, takoj obračun.

Po enourni debati je prišlo do sporazuma. Po tej uspeli poravnavi se je z veseljem mirno vrnilo vse delavstvo zopet na delo. Dokaz, da se z združenimi močmi da uspešno braniti kolektivno pogodbo in obratnega zaupnika, je v tem pogledu podan. Sodrugi stavbinici, v organizaciji je sila, v enotnosti moč!

MEZDNO GIBANJE STAVBINCEV V BEOGRADU

Časopisi so poročali, da se beograjsko delavstvo nahaja v tarifnem gibanju in da bo najbrže v najkrajšem času stopilo v stavko.

Pogodbo, katero je sklenil »Jugoras« brez vednosti gradbenega delavstva, je delavstvo odklanjalo, ker ni prinesla ogromni večini nobenega izboljšanja.

Za razveljavljanje te pogodbe je vodilo delavstvo močno akcijo, ki je dosegla vrhunec v tem, da je gradbeno delavstvo začelo zapuščati stavbe in prestalo z delom. Od 7000 stavbincev je delalo približno 500 delavcev, ki so bili potom letaka od »Jugorasa« potegnjeni za nos. »Jugoras« je izdal letak, podpisan od funkcionarjev Saveza gradjevninskih delavcev, v katerem so pozivljali delavce na delo. Letak ni bil od Saveza in podpisi niso bili pravi, ker podpisani sodrugi niso bili na svobodi. »Jugoras«, da bi zlomil akcijo stavbincev, je izdal

vsake tri ure letak. Po pravici delavstvo vprašuje, od kod mu denar, ko nima članstva.

19. julija je upravnik mesta dal nalog podjetnikom in delavskim organizacijam, naj v roku 24 ur sklenejo novo pogodbo, če ne, se bo poslužil člena 2, uredbe o minimalnih mezdah in bo on predpisal mezde.

Tako se je tudi zgodilo, da je upravnik mesta Beograda predpisal mezdno lestvico gradbenega delavstva za leto 1937. Mezdna skala je bila predpisana 20. t. m., v veljavo je stopila 21. t. m.

Predpisane so sledeče mezde:

1. Zidarji in tesarji nad tri leta prakse, 6 Din na uro.

2. Zidarji in tesarji do 3 leta prakse, Din 4.50 na uro.

3. Pomožni delavci Din 3 na uro.

Konec težke borbe je bil, ki je gradbeno delavstvo tudi precej veljalo, da so dobili kvalificirani delavci 25 para na uro povišanja.

O ostalem pa je oblast samo potrdila »Jugoras«-ovo pogodbo.

Borba stavbincev v Beogradu pa je tudi pokazala pravo vrednost uredbe o minimalnih mezdah. Še ni dolgo, kar so nekateri sodrugi, ki so v vodstvu naših strokovnih organizacij hvalili in branili to uredbo. Šli so celo tako daleč, da so jo v imenu Delavske zbornice javno branili v časopisih. Sedaj vidimo njene dobrote in naj še enkrat ti sodrugi malo kritično in skesano premišljujejo o zgoraj navedenih dejstvih.

Še enkrat se je potrdilo, da je imel prav pisec brošure »Kaj mora vedeti delavec«, ko je analiziral vse izigravanje, ki ga bo doživelo delavstvo s to uredbo. Resnično je pa tudi, kar je napisal o izgleh za bodočnost tega izigravanja.

»Akcija — (str. 4) do — izkušnja.«

Stavbinec.

HRASTNIK

Iz Hrastnika se je nekdo oglašil v »Delavski politiki« št. 58. Toda mi Hrastničani dvomimo, da bi mogel tisti dopis napisati kak Hrastničan. Mnogi res še ne razumejo tistih dogodkov ob Živkovičevem prihodu, toda ne iz steklarne ne v rudniku ne poznamo človeka, ki bi bil sposoben napisati tak napad. V dopisu se kritizira nastop ljubljanskega delavstva ob Živkovičevem

prihodu. Najhujši očitek v tem dopisu in v vsem pisanju o teh dogodkih sploh je ta, zakaj se delavci mešajo v take stvari in da je pravo ljudstvo molčalo. Toda ne povejo nam ti ljudje, kako bo odpravljen fašizem. Ali mislijo, da se bodo fašisti sami med seboj poklali, mi pa bomo to lahko mirno gledali in se veselili? Prevečkrat smo se že delavci zanašali, da bo že boljše, da bo že zasijalo solnce svobode. Zato pa je danes še vedno tako. Zato je v Nemčiji prišel fašizem, ker voditelji socialne demokracije niso hoteli, da bi delavstvo šlo enotno na ulico proti fašistom, češ, saj je demokracija trdna in fašisti nič ne morejo. Proti fašistom se je treba boriti in v Ljubljani so se delavci borili proti njim. Nesramno pa je od dopisnika, da falsificira smisel letakov. V dotičnem letaku ne piše:

»Pristaši slovenskega ljudskega gibanja smo zadnji teden pokazali, da naš boj proti fašistični nevarnosti ni samo boj za ohranitev obstoječega stanja.« — V letaku piše: »...da naš boj proti fašistični nevarnosti ni boj za ohranitev obstoječega stanja.« Torej popolnoma drugače, če ni falsifikata.

Stavkovni val v Nemčiji

Od leta 1933 pa do septembra 1936 ni bilo v Nemčiji nobenega štrajka, katerega bi bilo vredno zabeležiti. Zadnje tri mesece lanskega leta so bili 103 štrajki. V kovinski industriji jih je bilo 46, v rudnikih 20, v tekstilni industriji 4, v opekarnah 10, v stavbinstvu 11, v kemični 3, v porcelanski 4 itd. Kakšni so bili razlogi? V 29 slučajih radi redukcije plač, 14 radi prevelikega priganjanja pri delu, 10 proti odtrgavanju od zaslužka za nacionalni fond, 4 proti povišanju prispevkov za nacionalno delavsko fronto, 5 za večjo količino hrane po znižani ceni, 5 za higijenske ureditve v tovarni, 3 za odpravo političnih agentov iz tovarn. V 41 slučajih so se stavkujočim pridružili vsi člani napa-dalnih oddelkov, ki so zaposleni v tovarnah. V 13 slučajih so bili vsi voditelji štrajkov aretirani. Tudi to leto v fašističnem raju stavkovni val ni popustil.

Žene

NAŠA SREČA BO SKUPNA, ALI JE PA NE BO

Brez močne, enotne razredne strokovne organizacije, ki bo obsegala tudi vse delavke, je naša borba za izboljšanje našega življenja in za naše pravice, brezuspešna.

Že v prvi dobi kapitalizma je bila podjetniku poleg armade brezposelnih, žensko in otroško delo glavno sredstvo za slabšanje mezd in delovnih pogojev. V dolgi, naporni borbi je proletarijat dosegel spoštovanje svojih strokovnih organizacij, socialno zakonodajo (ki ostaja navadno prav radi naše lastne neenotnosti na papirju) in končno priznanje enakovrednosti ženskega in moškega dela — pri nas v zakonu v minimalnih mezdah? Toda v tem zakonu razen tega načela enakopravnosti ni nobene garancije za faktično izvedbo, obenem pa nudi vse polno možnosti, da se obdrži dosedanja neenakopravnost. O takih kričeh razmerah bom še pisala.

Glavni vir našega zapostavljanja pa je naša nezavednost, ki jo podjetnik dobro pozna in izrablja. Dekle ali žena, ki gre v tovarno, čisto ni odvisna samo od svojega zaslužka, par dinarjev, ki jih prinese staršem ali upro.

možu pripomorejo, da se skupno gospodinjstvo kolikor toliko izboljša — dalj pa njeni računi ne gredo. Posebno dekleta, ki prihajajo iz kmetov v tovarno, so pripravljene delati za vsako plačo. Z nerazumevanjem in celo sovražno spremljajo borbo zavrednejših tovarišic, ki se morajo same preživljati. Ako nočemo v naši borbi poraza in stavkoka-zov, potem je pred zavednimi delavkami in delavci že danes v vsej ostrini postavljena naloga: Vzgojiti vse delavke v svoji tovarni v pravi proletarski solidarnosti in zavednosti.

Organizirana delavka.

USODA ŽEN V NEMČIJI (Iz Weltbühne junija 1937)

V Londonu je izšla v založbi »Zveza za pravico in svobodo«, Malik, knjiga z naslovom »Usoda nemških žen« (Deutsche Frauenschicksale), ki pretresljivo opisuje muke, ki so jim izpostavljene nemške antifašistke v koncentracijskih taboriščih in ječah. En dokument več o spoštovanju ženske časti pri fašistih in apel teh trpink na ves svet in predvsem na žene, da naj spregledajo, kaj jim nosi fašizem in se mu z vsemi silami upro.

Za ratifikacijo konvencije 40 urnega tedna v tekstilni industriji

V zadnji številki smo poročali, da je bil edini uspeh konference mednarodnega urada dela, da se je sprejela konvencija 40urnega tedna v tekstilni industriji. — Kljub temu, da so vsi pogoji podani, da bi se te konvencije sprejele tudi za ostale industrije, ne samo v kemični in grafični industriji, so predstavniki delodajalcev onemogočili sprejetje konvencije za grafično in kemično industrijo. Obe konvenciji sta odbiti, ker ni bilo potrebne dvotretinske večine o končnem glasovanju.

To konvencijo o uvedbi 40urnega tedna v tekstilni industriji morajo ratificirati (podpisati) vse države članice mednarodnega urada dela. Med temi članicami se nahaja tudi Jugoslavija.

V naši državi obstaja jako razvita tekstilna industrija, ki gotovo ni občutila krize. Po statistiki je v letih največje gospodarske krize v tekstilni industriji produkcija ogromno porastla in s tem v zvezi tudi profit. Tekstilna industrija se je pri nas v glavnem začela razvijati šele po vojni, nabavila si je najmodernejše tehnične naprave. Prodnicijski stroški so se radi omogočene racionalizacije znatno znižali. Delavska moč se maksimalno izkorišča, tako da delavstvo v veliki meri podlega zgodbni onemoglosti in smrti. Poleg tega je tekstilna industrija samo s pritiskom na delavstvo, s povečanjem intenzivnosti delovne sile povečala produkcijo za 50%.

Delavstvo pa ni dobilo kljub kolektivni pogodbi povišano plačo, nasprotno, plača se znižuje. Razumljivo je, da so imeli in še imajo korist samo podjetniki, in da so delavci in delavke za svoje naporno delo mizerno plačani. Večina teh ogromnih profitov gre v inozemstvo, tako da od

vsega tega nima prebivalstvo naše države nobene koristi.

Še en vzrok, ki zahteva uvedbo 40urnega tedna v tekstilni industriji. Tekstilna industrija se razvija tudi v ostalih državah na Balkanu. Dosedaj je naša industrija dobavljala v vse te države. S pojavom konkurence na trgu in zapiranju zunanjega trga, kljub vojnim zapletljajem in vedno večji potrebi tekstilnih proizvodov za vojaške namene in ostalega naroda, se nahaja naša tekstilna industrija v prvi fazi svoje krize.

Domači trg je prenapolnjen, siromašni sloji niso zmožni, da konsumirajo vse izgotovljeno blago kljub temu, da so raztrgani in goli.

Iz te perspektive gledano, stojijo pred tekstilnim delavstvom te posledice: preveliko izkoriščanje delovne sile, z racionalizacijo zmanjšano število delavcev in delavk v tekstilni industriji, predolg delovni čas, slabo prehranjevanje, povečana brezposelnost, prehitra onemoglost in smrt.

Vsi ti vzroki govore, da naj naša država konvencijo za 40urni teden takoj podpiše in spravi v življenje.

Uspeh mednarodnega razrednega delavskega gibanja v Ženevi moramo postaviti med prve zahteve našega sindikalnega gibanja, da se čimprej preneha izkoriščanje delavstva v tekstilni industriji.

Da bo razredno delavsko gibanje imelo pri tem delu popoln uspeh je potrebno, da se tekstilno delavstvo v Sloveniji in celi državi poleg ostalega tekstilnega delavstva v drugih državah organizira v enotni tekstilni strokovni organizaciji in skupno izvede akcijo za uveljavljanje 40urnega tedna v naši državi.